

RIGSADVOKATEN

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Strafferetskontoret

DATO 24. august 2006

JOURNAL NR.

RA-2002-350-0002

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

SAGSBEHANDLER: JMO

*Jmt. Mdt.
25 Aug. 2006*

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

I forbindelse med Folketingets behandling af lov nr. 438 af 1. maj 2000 om ændring af straffeloven (Tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69) tilkendegav justitsministeren, at der gennemføres en evaluering af virkningen af de nye regler ca. 7-8 år efter lovens ikrafttræden, og at Justitsministeriet én gang om året frem til evalueringen vil orientere Retsudvalget om udviklingen på området.

På denne baggrund anmoder jeg én gang om året de regionale statsadvokater om en redegørelse om erfaringerne med de nye regler, således at disse oplysninger kan indgå i ministeriets orientering af Retsudvalget.

Ved skrivelser af 21. februar 2002, 13. november 2003, 2. november 2004 og 9. august 2005 har jeg tidligere orienteret Justitsministeriet om de regionale statsadvokaters erfaringer med de nye regler.

Jeg har nu på ny indhentet udtalelser fra de regionale statsadvokater om erfaringerne med reglerne om tidsbegrænsning af foranstaltninger. Alle regionale statsadvokater har oplyst, at reglerne om tidsbegrænsning af foranstaltninger heller ikke har givet anledning til problemer i det forløbne år.

Statsadvokaterne har dog i forbindelse med deres udtalelse om erfaringerne med reglerne om tidsbegrænsning af foranstaltninger nævnt, at der for så vidt angår nogle domme afsagt i det første halve år efter lovens ikrafttræden, hvori der ikke er fastsat en længstetid, er sket for sen indbringelse for retten af spørgsmålet om foranstaltningens opretholdelse, jf. bestemmelserne i straffelovens § 68 a, stk. 2, og § 69 a, stk. 2.

Efter disse bestemmelser skal domme om foranstaltninger, hvor der ikke er fastsat en længstetid, indbringes for retten 5 år efter overtrædelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de seneste to år. Der er samtidig taget skridt til, at dette ikke sker fremover.

På rigsadvokatens vegne

Hanne Schmidt

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

NYE FORANSTALTNINGSDOMME I 2005 SAMT FORLØBET AF DOMME AFSAGT I 2. HALVÅR 2000

I forbindelse med en lovændring vedrørende tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69 er det besluttet, at der løbende skal indsamles oplysninger om domme, afsagt efter lovens ikrafttræden 1. juli 2000, således at Retsudvalget kan holdes orienteret om udviklingen på området, og således at der opbygges et grundlag for en senere evaluering.

Den foreliggende statistik omhandler nye domme, afsagt i perioden fra d. 1. januar 2005 til d. 31. december 2005. Der er tidligere udarbejdet redegørelser om domme for perioden 1. juli 2000 til 31. december 2001 og separat for årene 2002 til 2004.

Ved siden af de nye domme omhandler denne redegørelse også oplysninger om forløbet af de foranstaltningsdomme, der blev afsagt i perioden fra d. 1. juli 2000 til d. 31. december 2000. Det sker med henblik på at undersøge om der, i henhold til lovændringen i 2000, er sket en prøvelse af de sager, hvor der ikke er fastsat en længstetid, jf. straffelovens § 68 a, stk. 2, 2. pkt. Endvidere undersøges eventuelle forlængelser af længstetiden, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1 og stk. 3, samt § 69 a, stk. 1 og stk. 3.

Data til brug for undersøgelsen stammer fra Kriminalregisteret, hvorfra der er modtaget oplysninger om domme vedrørende straffelovens §§ 68-69, afsagt i 2005, samt oplysninger om hændelser i de foranstaltningsdomme, der er idømt i 2. halvår 2000.

I. NYE DOMME

Statistikken over nye domme omfatter i alt 700 sager i 2005, som alle er endelige domme. De 700 domme angår i alt 692 personer, idet seks personer blev idømt to foranstaltningsdomme i løbet af 2005, mens én person tre gange blev idømt en foranstaltningsdom.

De 700 foranstaltningsdomme i 2005 repræsenterer en stigning på 23 pct. i forhold til 2004, hvor der blev afsagt 568 domme. Denne stigning er betydeligt større end den, der var fra 2003 til 2004, idet sidstnævnte var på syv pct. Tabel 1 viser udviklingen i antallet af foranstaltningsdomme siden 2001. I denne periode er antallet af årlige foranstaltningsdomme næsten fordoblet.

Af tabel 1 ses det også, at andelen af domme *uden* tidsbegrænsning, er nogenlunde ens i de fem undersøgte år. Dog kan spores en vis faldende tendens fra 2002 til 2004, men stabilitet de seneste to år, hvor 39 pct. af dommene er uden tidsbegrænsning.

Med henblik på at belyse, hvorvidt den kraftige vækst i antallet af foranstaltningsdomme angår alle kriminalitetsformer, er det undersøgt, hvorledes udviklingen er i andelen af domme, der vedrører alvorlig personfarlig kriminalitet. Herved forstås incest, voldtægt, seksualforbrydelser mod børn under 12 år, alvorligere vold (§§ 245-246), trusler efter straffelovens § 266, frihedsberøvelse, drab og forsøg herpå samt brandstiftelse og røveri. Som det ses af tredje kolonne i tabel 1, så er andelen af domme, der angår alvorlig personfarlig kriminalitet faldet ganske betydeligt fra 2001/2002 til 2005. Det skyldes bl.a., jf. fjerde kolonne, at andelen af sager om vold mod tjenestemand er vokset med 50 pct. i perioden. Det kan tyde på, at væksten i antallet af foranstaltningsdomme nok i nogen grad skal forklares med, at der i dag forholdsvis hyppigt sker en politianmeldelse og en ny domfældelse i tilfælde, hvor den domfældte opfører sig voldeligt eller er aggressiv mod hospitalspersonale eller andre personer, jf. også rapporten "Psykisk sygdom og kriminalitet".¹

Tabel 1. Udvikling i antal foranstaltningsdomme samt andelen af domme uden tidsbegrænsning, andelen vedrørende alvorlig personfarlig kriminalitet og andelen, der angår vold mod tjenestemand.

	Antal	Andel uden tidsbegrænsning	Andel vedr. alvorlig personfarlig kriminalitet	Andel vedr. vold mod tjenestemand (§ 119)
2001	380	42 %	45 %	16 %
2002	458	45 %	46 %	15 %
2003	531	42 %	41 %	20 %
2004	568	39 %	37 %	20 %
2005	700	39 %	34 %	24 %

Af tabel 2 fremgår antallet af foranstaltningsdomme i 2005 fordelt efter foranstaltningsens længstetid. Den procentvise fordeling afspejler samme tendens som i 2004. Dette gælder også for de 427 domme med tidsbegrænsning, hvor størstedelen (375, svarende til 88 pct.) af dommene med tidsbegrænsning har en længstetid på fem år, mens otte har en længstetid på under tre år.

Tabel 2. Foranstaltningsdomme 2005 fordelt efter foranstaltningsens længstetid.

	Antal	Andel
Ingen længstetid	273	39 %
1 år	4	0,6 %
2 år	4	0,6 %
3 år	44	6 %
5 år	375	54 %
I alt	700	100

Af de 700 domme i 2005 er 77 afsagt af landsretterne og 4 af Højesteret.

¹ Udgivet af Socialministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Justitsministeriet 2006.

1.1. Tidsbegrænsning og foranstaltningens art

Ifølge de nye regler skal der, når kriminaliteten ikke er af personfarlig karakter, jf. det senere, fastsættes en længstetid for foranstaltningen på fem år, såfremt foranstaltningen medfører eller giver mulighed for, at den dømte anbringes i institution. I sager, hvor foranstaltningen ikke giver mulighed for anbringelse (fx foranstaltninger som alene indebærer tilsyn eller pligt til at følge et ambulat psykiatrisk behandlingsforløb), skal der fastsættes en længstetid, som ikke må overstige tre år. I de sager, der vedrører alvorlig personfarlig kriminalitet, fastsættes i almindelighed ikke en længstetid.

Af de i alt 700 domme giver 620 mulighed for anbringelse, mens 35 domme medfører, at den tiltalte skal anbringes i institution eller på hospital, jf. tabel 3. Fem af disse 35 domme angår anbringelse i en sikret afdeling, mens fem domme giver mulighed for midlertidig anbringelse i en sikret afdeling.

Af disse i alt 655 domme, der medfører eller kan medføre anbringelse, er der i 273 domme (svarende til 42 pct.) ikke fastsat en længstetid for foranstaltningen, jf. bestemmelserne i straffelovens § 68 a, stk. 2, og § 69 a, stk. 2, om alvorligere personfarlig kriminalitet. I de resterende 382 domme er der i langt de fleste tilfælde (375 domme) fastsat en længstetid på fem år i overensstemmelse med ordlyden af bestemmelserne i § 68 a, stk. 1, og § 69 a, stk. 1.

Tabel 3. Foranstaltningsdomme fordelt efter foranstaltningens art og længstetid.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	3 år	5 år	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse		2	4	37	2	45
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	88	1		6	176	271
Behandling med mulighed for anbringelse	154	1		1	193	349
Anbringelse på hospital/institution	23				2	25
Anbringelse med mulighed for midlertidig anbringelse i sikret afd.	5					5
Anbringelse i sikret afdeling/institution	3				2	5
I alt	273	4	4	44	375	700

De resterende 45 domme giver ikke mulighed for anbringelse, hvilket som nævnt indebærer, at der skal fastsættes en længstetid, der ikke overstiger tre år. I 43 af disse sager er længstetiden fastsat til højst tre år, mens den i to af sagerne er fastsat til fem år. Disse to sager er næppe i overensstemmelse med reglerne i § 68 a, stk. 3, og § 69 a, stk. 3.

Af tabel 3 ses enkelte andre afvigelser fra de nævnte regler om længstetider, idet der i ni tilfælde er fastsat længstetider på under fem år, selv om foranstaltning giver mulighed for anbringelse.

1.2. Tidsbegrænsning og kriminalitetens art

Der skal i almindelighed ikke fastsættes længstetid i sager, der vedrører nærmere specificeret personfarlig kriminalitet, jf. § 68 a, stk. 2, og § 69 a, stk. 2. De kriminalitetsformer, der nævnes i disse bestemmelser, er drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig vold, trusler efter § 266, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse eller forsøg på en af disse forbrydelser. Hvorvidt en forbrydelse er omfattet af bestemmelserne, fx har karakter af en alvorlig voldsforbrydelse, afhænger af en konkret vurdering af forbrydelsens beskaffenhed og omstændighederne, under hvilke den blev begået. I sager, der angår andre former for kriminalitet, skal der som udgangspunkt fastsættes en længstetid.

I tabel 4 er foranstaltningsdommene fordelt efter kriminalitetens art. I tilfælde af, at personen er dømt for flere forhold, er det den alvorligste lovovertrædelse, sagen kategoriseres efter. Det skal bemærkes, at Justitsministeriets Forskningsenhed i visse tilfælde har ændret den kategorisering, som politiet har foretaget, således at personfarlige forbrydelser i alle tilfælde er prioriteret før ikke-personfarlige forbrydelser.

Tabel 4. Foranstaltningsdomme fordelt efter kriminalitetens art og foranstaltnings længstetid.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	3 år	5 år	I alt
Incest	2				1	3
Voldtægt mv.	13				1	14
Samleje med barn	4			1	5	10
Blufærdighedskrænkelse				3	5	8
Andre sædelighedsforbrydelser					2	2
Vold mod tjenestemand	40		2	7	127	176
Drab				1		1
Forsøg på drab	6					6
Simpel vold	30		1	7	84	122
Alvorligere vold	46	1		1	17	65
Særlig alvorlig vold	3					3
Vold i øvrigt	1				5	6
Kvalificeret brandstiftelse	5				1	6
Brandstiftelse i øvrigt	53			3	5	61
Frihedsberøvelse	2	1				3
Trusler	20			6	13	39
Tyveri				6	33	39
Røveri	46				6	52
Andre formueforbrydelser		1		1	25	27
Andre straffelovsovertrædelser	2			5	28	35
Særlovsovertrædelser		1	1	3	17	22
I alt	273	4	4	44	375	700

Som det ses af tabel 4, er det i intet tilfælde i de sager, der angår forsøg på manddrab (§ 237 jf. § 21) eller særlig alvorlig vold (§ 246), fastsat en længstetid. Det er derimod sket i én sag om incest (§

210, stk. 2), i én voldtægtssag (§ 216), i én drabssag (barnedrab, jf. § 238, stk. 1), i én sag om kvalificeret brandstiftelse (§ 180) og i én sag om frihedsberøvelse (§ 261).

I sager om brandstiftelse efter § 181, alvorligere vold (§ 245) og røveri (§ 288) er der ligeledes i en mindre del af sagerne fastsat længstetid, mens det drejer sig om mere end halvdelen af sagerne om samleje med barn (§ 222) og trusler (§ 123 og § 266). For så vidt angår andre, typisk mindre alvorlige former for personfarlig kriminalitet, vold mod tjenestemand (§ 119) og simpel vold (§ 244), er der i langt hovedparten af sagerne fastsat længstetid. I fem af de seks sager under kategorien "Vold i øvrigt" er der også fastsat længstetid. Tre af disse sager angår § 252, forvoldelse af fare, mens de sidste tre angår § 260, ulovlig tvang. Den ene sag uden fastsat længstetid angår forvoldelse af fare.

I alle sager om blufærdighedskrænkelser (efter § 232) er der fastsat en længstetid. Dette gælder også for de to sager, der er rubriceret under "Andre sædelighedsforbrydelser", som her angår besiddelse af børneporno (§ 235, stk. 2) og samleje med institutionsanbragt (§ 223, stk. 1).

I øvrigt fremgår det af tabel 4, at der i alle sager om tyveri (§ 276) og andre formueforbrydelser (§ 171, § 279 og § 291) er fastsat en længstetid. Dette er også sket i næsten alle sager, der angår "Andre straffelovsovertrædelser". De to sager, hvor der ikke er fastsat en længstetid, omhandler begge overtrædelse af advarsel (§ 265). Endelig ses, at der i alle sager om særlovgivningen, som drejer sig om lov om euforiserende stoffer, våbenloven og færdselslovens bestemmelser om spiritus- og promillekørsel, er fastsat en længstetid.

1.3. Længstetider for ophold

Hvis der idømmes en foranstaltning efter straffelovens § 69, som medfører eller giver mulighed for anbringelse i institution eller på hospital, jf. § 69 a, stk. 1 og stk. 2, skal der i alle tilfælde fastsættes en længstetid for opholdet. Længstetiden for opholdet kan – uanset en eventuel længstetid for foranstaltningen – i almindelighed ikke overstige 1 år.

Tabel 5. Længstetiden for ophold fordelt efter foranstaltningens art for domme vedrørende § 69.

	Ingen længstetid	3 mdr.	6 mdr.	1 år	2 år	5 år	I alt
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	11		5	83			99
Behandling med mulighed for anbringelse	2	1	2	49	1		55
Anbringelse i hospital/institution						1	1
I alt	13	1	7	132	1	1	155

Tabel 5 vedrører de domme, hvor der skal fastsættes en længstetid for opholdet. Som det fremgår af tabellen, er der i 140 ud af de i alt 155 tilfælde fastsat en længstetid for opholdet på højst ét år. I to tilfælde overstiger længstetiden ét år, mens der i 13 tilfælde ikke som foreskrevet i § 69 a er fastsat

en længstetid for opholdet. Anbringelsesdommen med en længstetid på fem år angår anbringelse på psykiatrisk afdeling.

1.4. Foranstaltningsdomme og den dømtes mentale tilstand

Langt hovedparten af foranstaltningsdommene angår psykisk syge, jf. tabel 6. Kun 12 pct. af dommene angår mentalt retarderede, mens 24 pct. angår personer, der ved foretagelsen af den kriminelle handling befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling m.v., men som ikke er omfattet af straffelovens § 16. Syv af de 84 personer, der er mentalt retarderede, er det i højere grad (§ 16, stk. 1, 2. pkt.). Der er i ét tilfælde, og for første gang siden udarbejdelsen af disse årlige statistikker blev iværksat, idømt foranstaltning på grund af forbigående, abnorm rus (§ 16, stk. 1, 3. pkt.). I øvrigt viser tabel 6 samme mønster, som statistikken for 2004 gjorde.

Tabel 6. Længstetid for foranstaltningsdom fordelt efter den dømtes mentale tilstand.

	Ingen længstetid	1 år	2 år	3 år	5 år	I alt
Psykisk syg (§ 16, stk. 1, 1. pkt.)	178	1	1	13	255	448
Mentalt retarderet (§ 16, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2)	37		2	18	27	84
Forbigående, abnorm rus (§ 16, stk. 1, 3. pkt.)	1					1
Mangelfuld udvikling m.v. (§ 69)	57	3	1	13	93	167
I alt	273	4	4	44	375	700

Tabel 6 viser endvidere, at 40 pct. af de psykisk syge idømmes foranstaltninger uden længstetider. En lidt højere andel – 44 pct. – af de mentalt retarderede idømmes foranstaltninger uden længstetider. Den laveste andel foranstaltninger uden længstetider angår de mangelfuldt udviklede, idet det drejer sig om 34 pct. af de foranstaltninger, de er idømt.

II. FORLØB

Som nævnt omfatter denne rapport også oplysninger om forløbet af de foranstaltningsdomme, der blev afsagt det første halve år efter lovændringen, nemlig i perioden 1.7.2000 til 31.12.2000. Det drejer sig om i alt 182 endelige domme.²

² I rapporten vedrørende foranstaltningsdomme i 2000, jf. www.jm.dk, er det angivet, at der i perioden er afsagt i alt 184 domme. Én dom er imidlertid anket og først endelig afgjort i 2001, mens en anden dengang fejlagtigt var registreret som en foranstaltningsdom i Kriminalregisteret. Disse to domme er ikke omfattet af denne undersøgelse.

Af de 182 personer, som dommene angår, er 12 afgået ved døden i den mellemliggende periode. Det drejer sig ikke i alle tilfælde om ældre personer, idet den yngste var 27 år på dødstidspunktet, og kun tre af de døde var fyldt 60 år. I gennemsnit blev de tolv afdøde 49 år. De døde personer indgår ikke i de følgende analyser, som således alene omfatter 170 foranstaltningsdomme.

2.1. Domme uden længstetid

Ifølge straffelovens § 68 a, stk. 2, 2. pkt., skal anklagemyndigheden i de sager, hvor der ikke er fastsat en længstetid, indbringe spørgsmålet om ændring eller endelig ophævelse af foranstaltningen for retten fem år efter afgørelsen, medmindre spørgsmålet har været forelagt for retten inden for de sidste to år.

Af de i alt 170 domme, er der i de 71 ikke fastsat længstetid, og det er for disse, ovennævnte krav gør sig gældende. Som det ses af tabel 7, er 28 af disse domme blevet ophævet inden fem år efter domsdatoen.³ Yderligere seks domme er blevet ændret inden for fem år, mens 16 er blevet prøvet, uden der er sket en ændring eller ophævelse af dommen.⁴ Endvidere er 14 sager blevet indbragt for retten inden for fem år, men sagen er først afgjort efter de fem år. Endelig er der syv domme, som ikke opfylder kravet om indbringelse for retten inden for fem år efter domsdatoen. Der henvises i den forbindelse til Rigsadvokatens brev af 24. august 2006, hvori det nævnes, at der er taget skridt til, at der ikke fremover sker for sen indbringelse af for retten af spørgsmålet om foranstaltningens opretholdelse.

Tabel 7. Domme uden længstetid fordelt efter art af eventuelle kendelser mv. samt den gennemsnitlige tid fra dom til kendelse.

	Antal	Procent	Gennemsnitligt antal år fra dom til ophævelse/ændring/prøvelse
Ophævet inden for fem år	28	39 %	3,3
Ændret inden for fem år	6	8 %	3,4
Prøvet inden for fem år	16	23 %	4,0
Sagen indbragt inden for fem år, men kendelsen afsagt senere	14	20 %	5,1
Sagen indbragt efter fem år*	7	10 %	5,4
Total	71	100	3,9

*En af disse domme havde endnu ikke været indbragt for retten, da data til denne undersøgelse blev indhentet. Det drejer sig om en sag, hvor den dømte blev udvist af landet i 2002. Sagen er fejlagtigt er blevet henlagt uden først at blive ophævet.

Af tabel 7 fremgår også den gennemsnitlige tid fra domsdatoen til ophævelse af dommen eller til (første) ændring eller prøve.

³ Forinden er tre af de ophævede domme blevet prøvet eller ændret.

⁴ Det kan nævnes, at to af de sager, der er ændret inden for fem år, tidligere har været prøvet, men uden at dette har medført en ændring. Begge disse sager er i tabellen placeret under "ændret inden for fem år".

2.2. Ændringer og forlængelser af foranstaltningen

Det er ikke kun domme uden tidsbegrænsninger, der kan ændres, men dette kan også ske for de øvrige domme. Der er siden dommen i 2000 og frem til medio maj 2006 – det tidspunkt, hvor datamaterialet til brug for denne undersøgelse blev dannet – registreret i alt 25 domsændringer, som angår både sager med og uden længstetider. I én sag er dommen ændret to gange, og i gennemsnit er der gået 3,8 år fra dom til første domsændring.

Arten af de i alt 25 domsændringer fremgår af tabel 8.⁵ I tolv af sagerne er foranstaltningen forlænget, heraf i elleve sager med to år og i den sidste sag med ét år. Én af forlængelserne er sket i henhold til § 68 a, stk. 3, idet sagen angår en dom uden mulighed for anbringelse, mens de øvrige forlængelser relaterer sig til § 68 a, stk. 1 eller § 69 a, stk. 1.

Ud over forlængelse af foranstaltningens varighed kan der også ske forlængelse af den tid, et institutionsophold er fastsat til, jf. § 69 a, stk. 1. Dette er sket i to sager.

Tabel 8. Domme, der er ændret, fordelt efter ændringens art.

	Forlængelse af Foranstaltning	Ændring af foranstaltning	Forlængelse af institutionsoph.	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	1	0	0	1
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	4	1	0	5
Behandling med mulighed for anbringelse	7	1	2	10
Anbringelse på hospital/ Institution	0	8	0	8
Anbringelse i sikret afdeling/ Institution	0	1	0	1
I alt	12	11	2	25

I øvrigt ses af tabel 8, at 11 af de 25 domsændringer ikke indebærer forlængelser, men alene ændring af dommens art. Ikke uventet er der blandt disse domme forholdsvis mange anbringelsesdomme. De vil således typisk efter nogle år blive ændret til en dom, der alene giver mulighed for anbringelse. I disse konkrete sager er der i gennemsnit gået ca. 3 år og 4 mdr. fra dom til anbringelse til ændringen af foranstaltningen.⁶

2.3. Kriminalitet og sanktioner under foranstaltningen

En del af de dømte, nemlig 72, svarende til 42 pct., har fået et tiltalefrafald eller en bøde under foranstaltningen, jf. tabel 9. De fleste af dem, der har fået en sanktion under foranstaltningen, har fået

⁵ En dom, der som udgangspunkt var uden længstetid, er blevet 'forlænget' med to år. Denne sag er rubriceret under "Ændring af foranstaltningens art" i tabel 8. Det er arten af første domsændring, der angives i tabellen.

⁶ Det kan tilføjes, at undersøgelsen yderligere viser, at der for de 170 domme er foretaget i alt 30 prøvelser, uden dommen er blevet ændret eller ophævet. I gennemsnit er der gået 4,1 år fra dom til første prøvelse.

mere end én. I alt har de 72 personer sammenlagt fået 200 tiltalefrafald eller bøder, hvilket betyder, at de i gennemsnit har fået næsten tre tiltalefrafald eller bøder.

Tabel 9. Domme fordelt efter antal sanktioner under foranstaltningen.

	Antal	Procent
Ingen sanktioner under foranstaltningen	98	58 %
1 sanktion	33	19 %
2 sanktioner	17	10 %
3-5 sanktioner	13	8 %
Mere end 5 sanktioner	9	5 %
I alt	170	100 %

Otte af de 14 personer, der har fået forlænget deres foranstaltning eller deres institutionsophold, jf. ovenstående, er registeret for en sanktion under foranstaltningen. Det er ikke muligt sikkert at vide, hvorvidt der er en forbindelse mellem disse hændelser, men det forekommer dog overvejende sandsynligt, at det er tilfældet. Samtidig skal det påpeges, at der i langt de fleste af de tilfælde, hvor der forekommer en sanktion under foranstaltningen, ikke er sket hverken en ændring eller forlængelse af foranstaltningen. Det skal i den forbindelse bemærkes, at 45 ud af de 72 domme med sanktioner under foranstaltningen er tidsbegrænsede.

Tabel 10. Ny sanktioner fordelt kriminalitetens art.

	Antal	Procent
Blufærdighedskrænkelser	2	1 %
Seksuallforbrydelser i alt	2	1 %
Vold o.l. mod offentlig myndighed	11	6 %
Simpel vold	10	5 %
Trusler	5	3 %
Andre voldsforbrydelser	2	1 %
Voldsforbrydelser i alt	28	14 %
Dokumentfalsk	6	3 %
Brandstiftelse	2	1 %
Indbrud	13	7 %
Butikstyverier mv.	39	20 %
Andre tyverier	10	5 %
Andre tyverier	6	3 %
Underslæb, bedrageri, mandatsvig	11	6 %
Røveri	1	1 %
Andre formueforbrydelser	10	5 %
Ejendomsforbrydelser i alt	98	49 %
Øvrige straffelovsbestemmelser	6	3 %
Færdselslovovertrædelser	34	17 %
Øvrige særlove	32	16 %
I alt	200	100 %

Arten af den kriminalitet, der har ført til et tiltalefrafald eller en bøde under foranstaltningen, er angivet i tabel 10.⁷ Som det fremgår, drejer det sig i de fleste tilfælde om mindre alvorlige former for kriminalitet. En tredjedel af sagerne angår færdselsloven og andre særlovsbestemmelser, og blandt straffelovsovertrædelserne er butikstyveri den største gruppe. Kun otte af sagerne vedrører alvorligere personfarlig kriminalitet, nemlig fem sager om trusler, en om røveri og to om brandstiftelse. Endelig kan nævnes, at ca. hver 20. sag angår vold mod tjenestemand.

2.4. Ophævelse eller bortfald af foranstaltning

Det er endnu ikke muligt at beregne den gennemsnitlige varighed af foranstaltningerne, idet ikke alle domme er ophævet. I alt 44 domme var således endnu ikke ophævet på dataindsamlings-tidspunktet. Det er således alene de resterende 126 domme, der indgår i tabel 11.

Tabel 11. Domme, der er ophævet eller bortfaldet, fordelt efter længstetid og varighed samt den gennemsnitlige varighed.

	1-2 år	>2-3 år	>3-4 år	>4-5 år	Over 5 år	I alt	Gnm. varighed
Ingen længstetid	4	9	7	8	2	30	3,4 år
1 år	3	0	0	0	0	3	1,1 år
3 år	3	10	0	1	0	14	2,7 år
5 år	15	19	10	35	0	79	3,5 år
I alt	25	38	17	44	2	126	3,3 år

Som tidligere nævnt, er 71 af dommene uden tidsbegrænsning, og som det ses af tabel 11, er 30 af disse domme ophævet, to af dem dog først efter fem år. Alle øvrige domme har tidsbegrænsning på maksimalt fem år og må derfor som udgangspunkt forventes at være bortfaldet. Det er da også – med undtagelse af tre domme, der er blevet forlænget ud over de fem år – sket.

Når den gennemsnitlige varighed af de tre domme med en tidsbegrænsning på et år overstiger et år, skyldes det, at én af dommene er forlænget. Af de 14 domme med en tidsbegrænsning på tre år er de seks bortfaldet efter udløbet af de tre år, mens syv er ophævet tidligere. Den resterende er pga. forlængelse ophævet efter fem år. Af de 79 domme med en tidsbegrænsning på fem år, er 28 bortfaldet efter fem år, mens de øvrige er ophævet tidligere. I øvrigt fremgår af tabellen, af den gennemsnitlige varighed af samtlige ophævede domme er 3,3 år.

Som forventet er det, jf. tabel 12, især mange af tilsynsdommene, der er ophævet, herunder også af dem med mulighed for anbringelse. Af behandlingsdommene er ca. tre fjerdedele, nemlig 76 pct., blevet ophævet, mens det kun drejer sig om én af anbringelsesdommene.

⁷ Det drejer sig om kriminalitetens art for hovedsigtelsen. Kriminalitetens art for eventuelle bisigtelser er ikke omfattet af tabellen.

Tabel 12. Domme fordelt efter foranstaltningens art og om de er ophævet eller ej.

	Ej ophævet	Ophævet	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	0	11	11
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	10	43	53
Behandling med mulighed for anbringelse	22	71	93
Anbringelse på hospital/ Institution	11	1	12
Anbringelse i sikret afdeling/ institution	1	0	1
I alt	44	126	170

2.5. Nye foranstaltningsdomme

Ophævelse af en dom er ikke i alle tilfælde udtryk for, at personen er ophørt med at begå kriminalitet. I visse tilfælde ophæves foranstaltningen i forbindelse med idømmelse af en ny foranstaltning. Dette er sket i 33 tilfælde og i gennemsnit efter godt 2½ år efter idømmelsen af den tidligere foranstaltning.⁸ Ud over disse 33 sager er der i yderligere fem tilfælde idømt en ny foranstaltning nogen tid efter ophævelsen af den gamle.

Det kunne forventes, at det først og fremmest ville være domme med tidsbegrænsning, der blev ophævet og efterfulgt af en ny foranstaltningsdom i forbindelse med ny kriminalitet. Mere end to tredjedele af de foranstaltninger, der er afløst af nye foranstaltninger, har da også været tidsbegrænsede, jf. tabel 13.

Tabel 13. Domme, der er afløst af en ny foranstaltningsdom, fordelt efter art.

	Uden tidsbegrænsning	Med tidsbegrænsning	I alt
Tilsyn/ambulant behandling uden mulighed for anbringelse	0	3	3
Tilsyn/ambulant behandling med mulighed for anbringelse	3	6	9
Behandling med mulighed for anbringelse	7	14	21
I alt	10	23	33

Af tabel 14 fremgår, hvilken hovedforbrydelse der har ligget bag den nye foranstaltning, der har afløst den tidligere. Mere end halvdelen er dømt for en voldsforbrydelse, heraf først og fremmest sager om vold mod tjenestemand. Sammenlignet med arten af den kriminalitet, der har ført til et tiltalefrafald eller en bøde, jf. tabel 10 ovenfor, er den kriminalitet, der har medført, at der er idømt

⁸ I to af disse sager er den gamle foranstaltning dog først formelt ophævet nogen tid efter, den nye foranstaltning er trådt i kraft.

en ny foranstaltning, gennemgående af alvorligere karakter. Ingen af sagerne vedrører særlovsovertrædelser, og godt hver fjerde sag angår en alvorlig personfarlig forbrydelse.

Tabel 14. Domme, der er afløst af en ny foranstaltningsdom, fordelt efter arten af ny kriminalitet.

	Antal	Procent
Voldtægt	1	3 %
Andre seksualforbrydelser	3	9 %
<i>Seksuualforbrydelser i alt</i>	4	12 %
Vold o.l. mod offentlig myndighed	8	24 %
Simpel vold	6	18 %
Alvorligere vold	3	9 %
Trusler	1	3 %
<i>Voldsforbrydelser i alt</i>	18	55 %
Indbrud	2	6 %
Andre tyverier	2	6 %
Røveri	3	9 %
<i>Ejendomsforbrydelser i alt</i>	7	21 %
<i>Øvrige straffelovsbestemmelser</i>	4	12 %
I alt	33	100 %